

Kungälv's Kommun

Elevhälsoplan för grundskolan

Diarie-/dokumentnummer:

Beslut: 2020-04-30, rektorsgruppen

Giltighetstid: 2021-04-29

Dokumentansvarig: Catharina Bengtsson

Senast uppdaterad av: Anna Bengtsson, Anni Nicklasson

Innehållsförteckning

Elevhälsa - vårt gemensamma uppdrag och ansvar kring elevers hälsa, utveckling och lärande	2
Syfte	3
Elevhälsoarbete	3
Elevhälsoarbetets inriktning	4
Centrala begrepp	4
Salutogent perspektiv	4
Patogent perspektiv	4
Relationellt perspektiv	5
Det kompensatoriska uppdraget	5
Lärande- skolans personal	6
Lärande- elever	6
Tillgängliga lärmiljöer	6
Lågaffektivt bemötande	6
Systematiskt kvalitetsarbete	7
Främjande arbete	7
Förebyggande arbete	7
Åtgärdande arbete	8
Delaktighet	8
Elevhälsans professioner	10
Specialpedagogisk kompetens	10
Psykosocial kompetens	10
Medicinsk kompetens	10
Psykologisk kompetens	11
Stödenheten	11

Elevhälsa - vårt gemensamma uppdrag och ansvar kring elevers hälsa, utveckling och lärande

Inriktningsdokument för elevhälsoarbete i Kungälv kommun

Antagen 2020-04-30

Revideras 2021-04-29

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska elevhälsa finnas. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. (SFS 2010:800 2 kap 25 §)

I Kungälv kommunala skolor finns lokala elevhälsoteam, ett på varje skola. Utöver varje skolas elevhälsoteam finns också en central stödenhet tillgänglig för alla kommunens grundskolor.

Syfte

Kungälvs kommuns inriktningsdokument för elevhälsoarbete syftar till att utgöra ett stöd för elevhälsans professioner; lärare, förskollärare i förskoleklass, fritidspedagoger, övrig skolpersonal, rektorer och förvaltningschefer i arbetet för att utveckla och kvalitetssäkra elevhälsoarbetet.

Inriktningsdokumentet grundar sig på Skollagen, Skolverkets allmänna råd [Arbete med särskilt stöd, extra anpassningar och åtgärdsprogram](#) (2014), Socialstyrelsens och Skolverkets [Vägledning för Barn- och elevhälsan](#) (2014) samt Skolverkets skrift [Barn- och elevhälsans uppdrag– främja, förebygga och stödja elevens utveckling mot målen](#).

Syftet med detta dokument är att vara till stöd för rektorer och personal i det dagliga elevhälsoarbetet samt att skapa förutsättningar för

- att möjliggöra att elever når skolans mål
- att säkerställa likvärdigheten i elevhälsoarbetet i Kungälvs kommun
- elevhälsoarbetets plats i skolans systematiska kvalitetsarbete

Elevhälsoarbete

Allt arbete som rör elevers hälsa, lärande och utveckling, på alla nivåer i organisationen, är elevhälsoarbete. Elevhälsoarbetet börjar i klassrummet och sker mellan lärare och elev, mellan lärare och vårdnadshavare, i arbetslagen, mellan arbetslag och de lokala elevhälsoteamen samt inom de lokala elevhälsoteamen.

I Kungälvs skolor och fritidshem kännetecknas elevhälsoarbetet av ett inkluderande förhållningssätt, tvärprofessionell samverkan samt ett främjande, förebyggande och lärande fokus.

Inriktningsdokumentet är ett stöd för elevhälsoarbetet och en ledstång i processen att hitta struktur på lokal nivå. Arbetet handlar både om generella och individuella insatser.

I elevhälsans generellt riktade arbete ingår att tillsammans med övrig personal i skolan

- Främja elevers lärande, utveckling och hälsa
- Bidra till att skapa tillgängliga lärmiljöer
- Förebygga ohälsa och hinder för inläring
- Samverka med externa aktörer

I elevhälsans individuellt riktade arbete ingår att tillsammans med övrig personal i skolan

- Bidra till att varje enskild elev ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål
- Undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa

- Uppmärksamma och på rektorns uppdrag utreda orsaker till inlärningssvårigheter
- Uppmärksamma orsaker till ohälsa
- Bidra med anpassning och åtgärder för varje enskild elev i behov av särskilt stöd.
- Samverka med externa aktörer

Elevhälsoarbetets inriktning

Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Verksamheten behöver därför utformas och anpassas utifrån alla elevers behov.

Elevhälsan tillsammans med pedagogisk personal har en särskilt viktig roll, att skapa förutsättningar för att skolan ska kunna möta alla elever. Genom samverkan utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv och med elevers lärande och utveckling i fokus skapas förutsättningar för det.

Att lyssna in och ta tillvara de kunskaper och erfarenheter som eleven samt dess vårdnadshavare har kring skolsituationen är också en förutsättning i arbetet.

Kungälv kommun uttrycker detta arbete med hjälp av följande centrala begrepp.

Centrala begrepp

Salutogent perspektiv

Salutogent perspektiv innebär att ha fokus på det som fungerar. De faktorer som påverkar och främjar hälsa, lärande och utveckling – friskfaktorer. Att se det som fungerar hos eleven i samspel med miljön med fokus på det som kan bli möjligt – det vi vill uppnå.

Elevhälsouppdraget ska alltid utgå ifrån och leta efter det som fungerar. Det handlar om att synliggöra elevers styrkor och förmågor men också att synliggöra framgångsfaktorer i vår verksamhet. Att analysera det som fungerar för att kunna göra mer av det är ett arbetssätt som ligger till grund för Kungälv kommunens strävan efter att skapa en skola där alla elever får utvecklas, lära och må bra. Att även ha kunskap om hur riskfaktorer/bristfokus påverkar kunskapsutveckling är av vikt för att kunna förebygga och undanröja hinder.

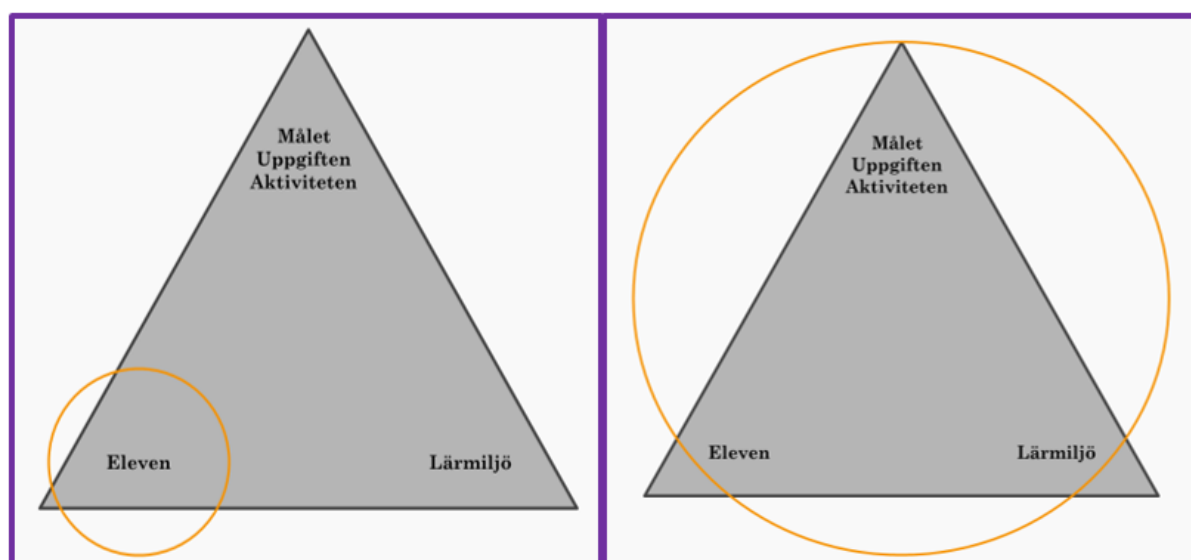
Patogent perspektiv

Det patogena perspektivet handlar om att istället ha fokus på riskfaktorer – det som riskerar att hindra elevers hälsa, lärande och utveckling. Att vara medveten om dessa risker är viktigt

för att kunna planera det förebyggande arbetet men att fastna i ett sådant bristfokus gynnar inte den fortsatta utvecklingen. Därför är det viktigt att vårt arbete har strukturer och metoder för att flytta fokus till det som fungerar – att även i komplicerade situationer ha fokus på det vi vill uppnå.

Relationellt perspektiv

Relationellt perspektiv innebär ett fokus på alla de delar som samspelar kring elevens utveckling. Det handlar om att rikta ljuset mot elevens inneboende förmågor men också mot lärmiljön och andra utomliggande faktorer. Det är i mötet mellan dessa delar som elevers eventuella svårigheters visar sig. För att synliggöra detta samspel används Petri Partanens behovstriangel.

Fritt från Partanen (2014)

Det relationella perspektivet brukar sättas i motsats till det kategoriska perspektivet där vi förlägger förklaringar till de svårigheter vi möter hos eleven. Det innebär att de hinder vi ser blir svåra att påverka och av den anledningen skulle ett kategoriskt perspektiv försvåra vårt arbete och göra oss maktlösa.

Det kompensatoriska uppdraget

Skolan har ett tydligt kompensatoriskt uppdrag som innebär en strävan efter ett komplement till elevens egna förmågor och övriga sammanhang. Det innebär att skolans personal inte utgår ifrån ett förgivettagande om vad elever borde kunna eller hur deras familj eller hemmiljö ser ut.

Lärande – skolans personal

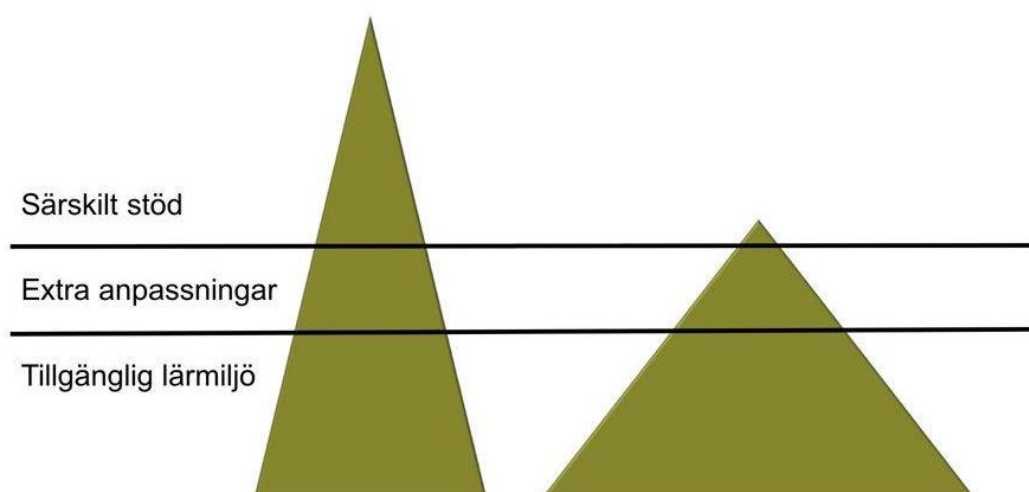
Kungälvs kommuns vill vara en lärande organisation och ser därför även att elevhälsoarbete tar sin utgångspunkt i lärandet. Lärandet är grunden för förändring och genom att tillsammans öka kunskapen kan elevhälsoarbetet utvecklas.

Lärande – elever

Lärandet har en stark koppling till hälsa. En elev som mår bra har lättare att lära nya saker och en elev som får möjlighet att lära nytt ökar sitt välmående.

Tillgängliga lärmiljöer

Skolan har i sitt uppdrag att erbjuda en tillgänglig lärmiljö. Med lärmiljö menas de miljöer en elev möter under en skoldag; på lektioner, raster, fritids och i övrig verksamhet. En tillgänglig lärmiljö handlar om att skapa goda förutsättningar och stärka elevers möjlighet till delaktighet och kunskapsutveckling. Arbetet med tillgänglighet är en ständigt pågående process mot en likvärdig utbildning som tar hänsyn till elevers behov, förutsättningar och dess lika värde.

Lågaffektivt bemötande

Lågaffektivt bemötande är ett förhållningssätt för hantering av problemskapande beteende. Metoden har utgångspunkt i att elever med problemskapande beteende ofta har svårigheter att reglera affekt. De kan reagera med samma affekt som den de presenteras för eftersom de inte kan skilja mellan egen och andras affekt, vilket till exempel innebär att de blir arga

om man skäller på dem. Orsaken till det är att affekt smittar. De elever som har svårt med detta gynnas av ett lågaffektivt bemötande då det hjälper dem att behålla lugnet och kontrollen över sig själva och därigenom bättre klara av att samarbeta med skolpersonalen.

Systematiskt kvalitetsarbete

Elevhälsoarbetet ska sättas i ett sammanhang och utgöra en del av skolans och förvaltningens systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete. Det framåtsyftande arbetet ska ta sin utgångspunkt i den analys som gjorts på enhets- och kommunnivå. Elevhälsoarbetet ska innefattas i trygghetsarbetet, likabehandlingsarbetet och inkluderingsarbetet.

Främjande arbete

Hälsofrämjande arbete för elever utgår från kunskap om vad som gör att barn utvecklas väl och mår bra. Hälsofrämjande arbete innebär att stärka eller att bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Avsikten är att stärka elevernas möjlighet till delaktighet och tilltro till sin egen förmåga. Hälsofrämjande arbete kan vara individinriktat, gruppinriktat eller organisationsinriktat.

Ett främjande elevhälsoarbete i Kungälv kommun innebär att elevhälsan är delaktig i och bidrar till att skapa miljöer som gynnar barn och elevers utveckling, lärande och hälsa. Det innebär att elevhälsan arbetar tillsammans med rektor och övrig personal på individ-, grupp- och organisationsnivå. Det främjande arbetet ska ha sin utgångspunkt i de friskfaktorer som främjar elevers utveckling, lärande och hälsa. Sammanställning från elevhälsans medicinska insats (EMI) av elevhälsosamtal bör utgöra en grund för verksamhetens arbete på alla nivåer.

Ett främjande elevhälsoarbete rör exempelvis områden som:

- förhållningssätt och bemötande
- relationer
- trygghet och värdegrund (arbetet mot diskriminering och kränkande behandling och för likvärdighet)
- skolklimat
- lärmiljöer
- samverkan med vårdnadshavare
- arbete med övergångar mellan skolformer

Förebyggande arbete

Ett förebyggande elevhälsoarbete bygger på kunskapen om vilka riskfaktorer som orsakar ohälsa eller som innebär svårigheter att nå utbildningens mål. Elevhälsans professioner har ett särskilt ansvar för arbetet med att systematiskt kartlägga verksamheten för att identifiera riskområden. Utifrån resultatet ser man sedan se till att undanröja de hinder som kan finnas för utveckling, hälsa och lärande. Det förebyggande arbetet handlar också om att ta fram övergripande rutiner för tidig upptäckt av elever i behov av stöd.

En förutsättning för det förebyggande elevhälsoarbetet är samverkan inom men också mellan elevhälsan, den pedagogiska personalen och vårdnadshavare. Elevhälsans professioner har en viktig förebyggande roll att genom handledning och konsultation till lärare öka deras förmåga att reflektera och agera kring elevgrupper, enskilda elever samt gemensamma normer och lärprocesser.

Ett förebyggande elevhälsoarbete rör exempelvis områden som:

- skolfrånvaro
- kränkande behandling
- psykisk och fysisk ohälsa
- bristande måluppfyllelse

Åtgärdande arbete

Ett åtgärdande elevhälsoarbete innebär att det finns ett strukturerat och systematiskt sätt att hantera svårigheter som uppstår i organisationen, i en grupp eller hos en individ. Det åtgärdande arbetet är tydligt reglerat i styrdokumentet och omfattas av arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Innan riktade stödinsatser mot individer sätts in, är det viktigt att kartlägga och analysera:

- organisation
- resursanvändning
- pedagogiska metoder
- gruppdynamik
- lärmiljöernas funktionalitet

Förändringar i någon av ovanstående faktorer kan ofta vara tillräckligt för att skapa goda förutsättningar för elevers utveckling.

Delaktighet

I arbetet med att skapa en skola där alla elever får möjlighet att utvecklas, lära sig nya saker och må bra finns fokus på delaktighet. Som definition på delaktighet använder vi oss av Specialpedagogiska Skolmyndighetens (SPSM) sex aspekter.

Ur Delaktighet - ett arbetssätt i skolan. SPSM

Elevhälsans professioner

Alla skolor ska ha en organisation för det främjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbetet. På varje skolenhet ska det finnas tillgång till specialpedagogisk kompetens, skolsköterska, kurator samt skolpsykolog och skolläkare. Dessa funktioner utgör elevhälsan som leds av rektor.

Skolornas externa samverkan med exempelvis BUP, primärvård, socialtjänst och habilitering syftar till att skapa goda samarbetsformer för att främja elevers och familjers hälsa, lärande och utveckling.

Specialpedagogisk kompetens

På alla skolor finns personal med specialpedagogisk kompetens. Denna personal ska särskilt arbeta med skolans lärmiljöer för att möta alla elever, stödja arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt genomföra kartläggningar, observationer och pedagogiska utredningar. Arbetet sker på individ, grupp och organisationsnivå.

De centrala specialpedagogerna för grundskolan ska arbeta stödjande för det lokala elevhälsoarbetet. För att säkerställa kvalitén och likvärdigheten samordnas skolornas specialpedagoger i ett nätverk.

Specialpedagog med inriktning tal, språk och kommunikation arbetar med elever som är i behov av stöd kring tal- och språksvårigheter. Arbetet syftar till att skapa en främjande språklig lärmiljö samt förebygga svårigheter i tal, läs- och skrivutveckling.

Psykosocial kompetens

Skolkuratorer finns med i det lokala elevhälsoarbetet. De bidrar med att skapa en så bra miljö som möjligt för eleverna att studera och utvecklas i. Med sin kompetens bidrar de till en god psykosocial miljö på hela skolan och för den enskilda eleven. Kuratorn stödjer elever och deras familjer genom samtal av rådgivande och stödjande karaktär. De arbetar med enskilda elever och med grupper. Kuratorn arbetar också med skolpersonal genom handledning och konsultation. Kuratorn deltar aktivt i skolans likabehandlingsarbete. Deras viktigaste uppgift är att främja psykosocial hälsa.

Medicinsk kompetens

Elevhälsans medicinska kompetens (EMI) utförs av skolsköterska och skolläkare och är en egen verksamhetsgren som styrs av skollagen och Hälso- och sjukvårdens lagstiftning. För organisation och styrning, se Ledningssystem för Hälso- och sjukvården inom elevhälsan i Kungälv kommun.

EMI skall främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande men skall även erbjuda enkel hälso- och sjukvård. I det ingår att erbjuda:

Hälsobesök enligt basprogram. Öppen mottagning. Bevaka elevernas vaccinationstäckning och erbjuda vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram. Medicinsk

studie- och yrkesvägledning. EMI skall verka för hållbara livsstilsvanor, dvs att lyfta faktorer som bidrar till hälsa.Handledning och konsultation till skolans övriga personal.

Psykologisk kompetens

Psykologens arbete i skolan styrs av skollagen och i vissa delar av Hälso- och sjukvårdslagen. För organisation och styrning, se Ledningssystem för Hälso- och sjukvården inom elevhälsan i Kungälv kommun.

En legitimerad psykolog i skolan är självständigt ansvarig för val av insats, metod, arbetsinstrument och resultatredovisning.

Det elevinriktade arbetet kan bestå av utredningar och bedömningar kring komplexa inlärningsituationer och särskolefrågeställningar. Bedömningen utgör underlag för skolans fortsatta arbete med att främja elevers lärande, utveckling och hälsa. Råd och stöd kan erbjudas till elever och föräldrar.

Psykologen kan erbjuda konsultation/handledning till personal, stöd till skolledningen samt kompetensutveckling till personal.

Stödenheten

Av elevhälsans professioner organiseras skolpsykologer, skolkuratorer, medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska och de centrala specialpedagogerna i Stödenheten. Stödenheten organiserar också olika verksamheter, som särskild undervisningsgrupp och närvaroteam

